

U Ivaninom kutku djeca oživljavaju likove iz spisateljičina života

U Centru početnog čitanja i pisanja nastaje naš rječnik arhaizama

Likovi iz Ivaninih priča zaposjeli su stolno-manipulativni centar

priča i bajki. Neka saznanja s tog seminara iskoristile smo stvarajući *Svijet bajki* – naše mjesto pričanja priča. Izabrale smo primjeren predprostor sobe dnevnog boravka. Zavjese koje su visjele sa stropa i osiguravale miran kutak omogućile su poseban ugođaj za priču. Leonardo je rekao: *To je senzacionalno!* Ugođaju je pridonijela i tkanina koja se slagala u krug na podu, kao i svjetlost svijeće. Tkanine i svijeća djeci su bile znak: *Vrijeme za pričanje priča*. Gotovo uvijek u aktivnost su se uključivala sva djeca. Tri mjeseca je trajala ova fascinacija bajkovitim likovima Ivane Brlić-Mažuranić, a potom smo se počeli baviti narodnim pričama i bajkama. Naš stručni tim dogovorio je posjet školskoj knjižnici Osnovne škole *Sesvete*. Najavljen je dolazak djece koja *puno* znaju o spisateljici Ivani Brlić-Mažuranić. Knjižničarka se pripremila za naš dolazak, no unatoč tome, iznenadilo ju je znanje djece o životu i djelima spisateljice.

U knjižnici smo saznali kako se knjige sortiraju, obilježavaju i na koji način se posuđuju. Nakon posjeta osmislili smo knjižnicu u našoj sobi. Tu su djeca posuđivala knjige, nosila ih kući i čitala ih s roditeljima. Navika čitanja priča ustalila se i u obiteljskom okruženju.

Od početka projekta djeca su stvarala svoje slikovnice. Prvotno, to su bile slikovnice na temu Ivaninih priča, a kasnije su se mjesta i likovi ispreplitali u novim i neobičnom slikovnicama. Pri kreiranju likova i događaja ispreplitao se tradicijski i suvremeni pristup izradi slikovnica. Neka su djeca svoje priče pisala na pisaćim strojevima i tako je nastala prava mala tiskara. Franka se pišući tekst slikovnice nije mogla do-sjetiti slova *NJ*. Stoga ga je potražila na tipkovnici računala. Osobito nas je veselila vlastita proizvodnja recikliranog papira kojeg smo upotrijebili za izradu slikovnica.

I što reći na kraju?

Istražujući život i djelo naše slavne spisateljice, puno smo naučili o našoj kulturi i tradiciji. Upoznali smo mnoge neobične likove i situacije iz djela Ivane Brlić-Mažuranić, te narodnih bajki i priča. Projekt je djeci donio višestruke koristi na raznim područjima učenja i razvoja, a najdragocjenijim rezultatom ovog bavljenja bajkovitim svijetom priča Ivane Brlić-Mažuranić smatramo kod djece razvijen interes za pisanu riječ, za hrvatsku književnu baštinu i knjigu općenito.

Odgoj uz pomoć pisane riječi

Ljubav prema knjizi potrebno je njegovati već od sasvim rane dobi. Kako uz pisanu riječ odrastaju djeca dječjeg vrtića *Budućnost*, pročitajte u članku pedagoginje Renate Karaman.

U Dječjem vrtiću 'Budućnost' njegujemo književni izraz od najranije dobi. Djeci se čitaju priče, bajke, basne, recitiraju stihovi, izvode priče i pjesme u pokretu, procesne drame te čitaju kvalitetne i raznovrsne slikovnice

primjerene njihovoj dobi. U jasicama se djetetu nudi slikovnica koja je više nalik na igračku. Dijete je opipava, gužva, miriše, stavlja u usta, stimulirajući pritom sva senzorna osjetila. Slikovnice koje koristimo kod djece

Renata Karaman, pedagoginja
Dječji vrtić *Budućnost*, Zagreb

rane dobi su od različitih materijala: krpene, gumene, plastične, spužvaste, mekane i savitljive ili krute i kartonske, zvučne, mirisne. Mogu poticati djecu na različita taktilna istraživanja (opipavanje, gužvanje, glađenje, lupkanje...), vizualna (promatranje, uspoređivanje...), olfaktivna, auditivna (oslušivanje, uspoređivanje, razlikovanje). Slikovnice djeca mogu sastavljati u maštovite oblike, sklapat i rasklapati po želji, pojedini likovi se mogu izvlačiti ili umetati. Na taj način

Slikovnice mogu poticati djecu na različita taktilna istraživanja

slikovnica u ranoj dobi postaje djetetu nešto poput omiljene igračke. Naša odgojna praksa pokazuje da djeca rane dobi vole slikovnice s ritmičkim stihovima, brojalice, malešnice¹, igre prstima, tapšalice te pjesmice u kojima se spominju njihove omiljene životinje poput mede, zeke, patkice, mišića, mačke, psića... Djeca traže neprestano ponavljanje istih sadržaja poput slika predmeta, životinja, ljudi, okruženja iz prirode. Jako vole slikovnice s Miffy, Pikom ili Murkom. Naša iskustva govore da djeca rane dobi najviše vole kad priču 'oživimo' kroz pokret i zvuk. Spontano odabiru slikovnice u Centru početnog čitanja i pisanja oponašajući čitanje ili tražeći da im se čita neka omiljena slikovnica. Prostor odgojnih skupina, kao i cijelog vrtića, nastojimo vizualno oplemeniti djeci poznatim pojmovima ili ilustracijama priča potičući na taj način govorni razvoj. Odgajatelji često u radu koriste takozvane problemske slikovnice kad žele prevenirati ili suočiti dijete s nekim razvojnim situacijama poput odvikavanja od dode, pelena, odlaska na spavanje, razvoda roditelja, odlaska u bolnicu, rođenja brata ili sestre, odbijanja hrane. Tako su poznate i dobro prihvaćene slikovnice o djevojčici Petri, Maji i Tigriću Jakovu koje se bave svim ovim situacijama. Kako dijete odrasta, mijenja se i izgled slikovnica.

¹ Malešnice su pučke dječje pjesme vezane uz dječju igru, jedna vrsta brojalica, koje su poznate u svih europskih naroda. Za više informacija pogledajte: Crnković, M.: Hrvatske malešnice; dječje pjesme pučkog izvorišta ili podrijetla, Školska knjiga, Zagreb, 1998.

Nekadašnje 'igračke' postaju oslikane knjige s više teksta. Stariju djecu zanimaju složenije priče o životu ljudi i životinja, prirodnim promjenama, priče iz dalekih krajeva i civilizacija. Djeci se u predškolskoj dobi čitaju i pričaju i basne i bajke koje pored književnog izraza potiču djecu na maštovita i kreativna ostvarenja. Djeca se tako putem slikovnica počinju zanimati za likove i radnje koje prikazuju različite postupke u određenim situacijama. Počinju razlikovati dobro od zla, poželjno od nepoželjnog ponašanja. Slikovnica u tom razdoblju ima važnu ulogu u izgradnji vrijednosnog sustava – prihvaćanja različitosti, uvažavanja, zajedništva, pomaganja, darivanja, prijateljstva, razumijevanja tuđih osjećaja, socijalnih normi i vrijednosti. Od slikovnica koje koristimo u radu s djecom predškolske dobi po mišljenju odgajatelja najpopularnije su: *Elmer, To sam ja, Riba duginih boja, Pauli, ti zločesti Pauli, Gospodin Nosko traži prijatelja, Pavo i Lana, Dobro jutro-laku noć, Juha od bundeve, Dragi snjegoviću, kuda ideš?, Olivia, Krispin, prašćić koji je imao sve, Mali anđeo i zvjezdica, Razbojnik sa žutom pjegom, Maca papučarica, Slonić Leon, Oprostite, jeste li vi vještica?, Super je biti različit, Nemaš pojma, Grizlijane i dr.*

Odlazak u Gradsku knjižnicu velik je poticaj za druženje djece s knjigom

Druženje s knjigom

U svakodnevni rad na području književnog izraza uključeni su i roditelji. Oni nam poklanjaju ili posuđuju slikovnice koje se potom čitaju u skupini. Također se aktivno uključuju u sam odgojno-obrazovni rad te dolaze u skupinu svoje djece i pričaju priče koje su sami napisali ili čitaju posuđene slikovnice. U zajedničkom dogovoru s odgajateljima roditelji stvaraju i izvođe lutkarske predstave za djecu po motivima narodnih priča i bajki, npr. *Kolibica, Neposlušna mače, Djed i repa, Ribica Srebrica*. Na taj način stvara se zajedništvo u afirmiranju odgojne uloge obitelji i vrtića.

Kontinuirani odlazak srednjih i starijih vrtićkih skupina u Gradsku knjižnicu velik je poticaj za druženje djece s knjigom. Djeca slušaju priče, posuđuju slikovnice te u svojim odgojnim skupinama formiraju centre slikovnica ili knjižnicu. Uključili smo se i u akciju knjižnice 'Bogdan Ogrizović' koja je tijekom mjeseca knjige svim našim školarcima poklonila godišnje članstvo u knjižnici. Na taj način kod djece njegujemo ljubav prema knjizi i pisanoj riječi kao nezaobilaznom izvoru spoznaje i odgojnih vrijednosti.